

ratione & causa officij subscripsit, & causa probationis subscripsit: secus si respectu substantie, & idem voluntarie subscripsit, Nam tunc ad sui praeiudicium consensisse præsuntur atque censetur. Ita Socin. sen. in conf. 4. 3. col. vlt. vers. sed postremo. lib. 4. quem secutus est Crau. in d. q. de ind. m. n. l. n. 3. 8. & idem scripsit Ant. Gabr. in conel. 3. n. 22. qui alias declarationes, quæ tamen hac sub vna continentur, commemorat.

Declaratur tertio, ut non procedat hæc præsumptio, 21 quando subscribens non legisset scripturam cui subscripsit. Nam tunc non præsuntur eam approbasse. Ita gl. 2. in d. c. si quis presbyterorum. de rebus eccl. non alien. Bar. in l. quæ dotis. col. vlt. vers. quæro, quid in subscribente ff. sol. matr. Bald. in l. vlt. vers. nota, quod subscribens. Co. plus valere quod agitur, quam quod simul concip. Ang. in d. q. l. si ita stipulatus. §. Chrylogonus. col. 1. vers. & si nota. de verb. oblig. & ibidem Imol. col. 3. vers. item ad de secundo. Castr. & Alex. col. 1. las. col. 3. vers. 2. limita. & Alc. nume. 9. Idem affirmarunt Abb. in c. ex literis. col. vlt. vers. Goffredus, de transact. Ang. Aret. in procem. In fi. col. 5. vers. sexto nota. Caccialup. in tract. de transact. quæst. 1. 2. num. 1. 4. Alex. in l. quæ dotis. col. pen. vers. successe in quantum. ff. solut. matr. las. in l. emptor. §. Lucius. n. 4. vers. item limita. ff. de pact. Socin. in tractatu fall. reg. 385. Felinus in c. quoniam cõtra. n. 48. de probat. Alc. in d. §. Chrylogonus. nu. 9. vers. hinc etiam. Gramma. in conf. 66. num. 71. in ciuilibus. Ant. Gabr. in d. conel. 3. num. 28. Et huc pertinet, 22 quod dicimus ratificationem non præsumi factam, nisi de his, quæ lecta, cognita, & rectè intellecta fuerint à ratificante, ut scribunt Oldr. in conf. 3. 29. Has allegationes. col. vlt. Bald. in conf. 1. 76. Præmittendum est ad eundem lib. 2. & Crau. in conf. 197. n. 14. & alios commemorabimus infra.

In dubio autem, an præsumatur hic subscribens legisse, & cognouisse quæ ea in scriptura continebantur, ita distinguendi sunt multi casus.

Primus est, quando in ea subscriptione dictum fuit, visis, & lectis supra scriptis, & c. Hoc casu ita factum præsumitur, ut argumento ducto à sensu contrario probat l. vlt. Co. plus valere, quod agitur, quam quod simulatè conici. Et in specie tradit Imol. in d. §. Chrylogonus. col. 3. vers. c. in dubio autè dic. qui subiungit, idem esse quæ do testes affirmarent eum audiuisset, & legisset. Et Imol. secutus est las. in d. §. Chrylogonus. n. 14. Qui sanè casus caret probabili dubitatione.

Secundus est casus, quando in subscriptione nil fuit dictum, & testis solum, quod subscribens coram se non legit, sed quod secum detulit in domum, vel cubiculum, vel suam bibliothecam, & quod statim reuertus est, ea scriptura subscripsit. Hoc casu existimatur Imola in d. §. Chrylogonus. col. 3. vers. si verò non præsumi lectam, vel cognitam. Ego hac in re multum tribuerem iudicis arbitrio, ut considerata scripturæ qualitate, loci distantia, temporis breuitate, & his similibus arbitri possit, an is subscribens legere eam scripturam potuerit, vel non.

Tertius est casus, quæ non apparet, quod statim subscripsit, sed quod per aliquod tempus interuallum apud se retinuerit. Hoc sanè in casu præsumitur, quæ eam scripturam legerit. Ita Imola in d. §. Chrylogonus. col. 3. vers. si verò non apparet. & ibidem Alc. num. 1. 1. argum. c. constitutus. de test. cum ibi nota. & confert l. non est ferendus. ff. de transact. & ibi similia tradunt Doct. in l. qui Romæ. §. duo fratres. ubi Bart. num. 13 & Ripa. n. 56. ff. de verb. oblig. dum disputant, an hæres transigens super testamento, præsumatur scire in eo contenta, & dicunt præsumi, quando constat testamentum fuisse per aliquod tempus apud eum. Ita etiam in specie tradunt Bart. in l. eius quin 5. notab. ff. si cert. pct. & alios refert Dec. in

conf. 66. num. 4. Gramer. decif. 3. n. 32. Alba in conf. 1. 8. col. 1. Ita etiam declarati, & intelligi debet Natta in auth. quod sine. nu. 50. C. de testam.

Quartus est casus, quæ non constat hunc subscribentem vidisse, & legisse scripturam illam: nec etiã constat, quæ penes se habuerit, sed hic subscribens est vir diligens, solers, & cautus in re domestica. Hoc casu præsumitur vidisse, legisse, ac considerasse scripturam illam. Ita tradunt Imol. in d. §. Chrylogonus. col. 3. vers. si verò non constat. & Alc. nu. 13. qui communem esse sententiam asseruit.

Ea est ratio, quia non præsumitur, quæ suum iactare voluerit, iuxta l. cum de indebito. in prin. c. ff. de prob.

Quintus, & vltimus est casus, quando non constat hunc subscribentem vidisse, & legisse scripturam, nec etiam constat, quod penes se habuerit. Et hic subscribens est notæ negligentia, & in re sua familiari præsumitur parum cautus. Hoc in casu sunt opiniones. Vna fuit Imolæ in d. §. Chrylogonus. col. 3. vers. si verò non constat: qui dixit, præsumi in hoc ignorantiam.

Altera fuit opinio Alex. in conf. 174. num. 3. lib. 2. q. 30. quæ præsumitur legisse, & scuisse in ea descripta. & Alc. sicutus est las. in d. §. Chrylogonus. nu. 14. qui eiusdem sententiam recenset Castr. in conf. 350. lib. 2. est hodie. in conf. 12. De casu præfenti. num. 7. lib. 3. Eadem opinio probatur Fel. in d. c. quoniam contra. num. 48. vers. limita 6. ad finem, de probat. Marfil. in rub. C. de probat. nu. 35. Ruin. in conf. 193. nu. 1. & n. 6. lib. 2. Purpur. in l. admonendi. nu. 179. de iureiur. Io. de Amicis in conf. 137. nu. 28. & Paris. conf. 77. num. 26. & conf. 88. nu. 34. lib. 3.

Tertia fuit opinio eorum, qui scripserunt Imolæ opinionem procedere, quando præsumitur aliqua alia coniectura concurrit. Ita Aret. in d. §. Chrylogonus. & ibidè Claudius Seyll. nu. 7. Alc. nu. 1. vers. lego Imolæ. Et vna est coniectura (inquit Alciatus) ut si probaretur ante subscriptionem dixisse creditorem debitori, ut syngrapham subscriberet, in qua locatio contineretur, deinde apparet subscriptum venditioni. Nam tunc coniectura fit, illud subscribentem non legisse syngrapham illam, iuxta l. vlt. C. plus valere quod agitur, & c.

Altera est coniectura (inquit Alc.) ut si magna est inter eos coniunctio, & vnus de altero maxime confidit, sicuti contingit inter socios, aut inter patrem, & filium, iuxta l. data. C. de don. Est sanè coniectura, quæ hic subscribens non viderit, nec legerit scripturam illam.

Tertiam coniecturam considerauit Alc. in d. §. Chrylogonus. num. 12. vers. & putarim hodie. ut si dies vel alia manu adscripta appareat, vel extramentum diuersitate videatur, non eodem tempore adiecta, vel signum aliquod rasuræ addit. Et hac in re multum tribuit Alc. iudicis arbitrio.

Tertius est casus principalis huius disputationis, quæ quis non scripsit, vel subscripsit scripturam, sed si supra scripsit. Hoc etiam in casu hic supra scribens præsumitur approbasse scripturam illam. Ita Bart. in l. si quis ex argentarijs. §. si initium. num. 35. vers. si verò verba diceret. ff. de eden. Alex. in conf. 147. nu. 10. lib. 2. Ant. Gabriel. in suis conclusionibus lib. 1. tit. de præsumpt. conel. 3. num. 16. & Natta in auth. quod sine. nu. 52. C. de testam. Et hic casus recipit omnes declarationes, quas recensimus supra periore casu. In testamentis præsumitur, & alijs quæ requirunt subscriptionem, non sufficit supra scriptio, ut tradit Natta in d. auth. quod sine. nu. 52. in fin.

Mutuum præsumi ita contractum, ut tandem eiusdem bonitatis restituatur, & an hæc sit fictio legis præsumptio?

S V M M A R I V M.

Mutuum pro cauto habet, ut tantum eiusdem bonitatis restituatur.

S V M M A R I V M.

Mutuum pro cauto habet, ut tantum eiusdem bonitatis restituatur.

Et

Et hæc esse fictionem legis ex sententia Decij. num. 2. Præsumptionem legis secundum alios. num. 4. Fictionem autem in præsumptione fundatam secundum Socin. junior num. 6. Intelligitur, & habetur, verba præsumptionem significare. Probatio contraria contra præsumptionem, non fictionem admittitur.

P R A E S V M P T. LXVII.

1 C Vm res mutuo datur, et si nil agitur de illius restitutione, attamen pro cauto habetur, ut tantumdem eiusdem bonitatis restituatur. l. cum quid. ff. si certum perat.

Cæterum dubitari contingit, an hæc sit legis fictio, vel præsumptio? Hac in re sunt opiniones. Prima fuit eorum, qui dixerunt, hæc esse fictionem. Ita Dec. in d. l. cum quid. in l. lect. num. 4. post Aret. in l. 4. §. Cato. ff. de verb. oblig. opinatus est, & fictionem legis esse, cum Iurific. in dict. l. cum quid. dixerit, agi intelligitur, quod sanè verbum significat fictionem. l. 1. in princ. C. de rei vxor. act. Et rursus dixit Iurific. pro cauto habetur, quod verbum, habetur, significat pariter fictionem. Bal. in l. 1. de suis & legit.

Verum facillè respondetur, quod verbum intelligitur, & verbum habetur, significat præsumptionem, sicuti diximus supra lib. 1. q. 10.

Secunda fuit opinio, quod hæc sit præsumptio legis. Ita Soc. Sen. in d. l. 4. §. Cato. de verb. oblig. Purpur. in d. l. cum quid. nu. 23. & ibid. apertus Alc. nu. 13. & idem in d. l. 4. §. Cato. nu. 105. & in lib. 1. paradox. c. 20. Ea ratione motus est Alc. quia recepta est Doctor. sententia, agi posse inter mutuantes, ut res minoris bonitatis restituatur. Et ideo quod habeatur pro cauto tantumdem debere restitui, recipit probationem in contrarium. Non ergo est fictio, sed præsumptio, cum contra præsumptionem admittatur præsumptio, non autem contra fictionem, sicuti declarauimus supra lib. 1. q. 8. num. 11. Et simile est, quod dicemus infra subsequenti lib. in præsumpt. 2. 4. declarando liam hoc iure. ff. de vulg. & pup. substit. dicemus, inquam, an pupillaris tacita comprehensa sub vulgari expressa, dicatur, substitutio à lege ficta, vel præsumpta, simile etiam explicabimus eodem lib. in præsumpt. 58. an illa dispositio l. cum auus. ff. de cond. & demonstr. sit fictio legis, vel potius præsumptio. Et hæc quidem opinio verior est.

Tertia fuit opinio Soc. lun. in d. l. 4. §. Cato. nu. 81. ff. de verb. oblig. qui docuit, hæc esse fictionem, fundatam tamen in præsumptione. Lex enim (ait Soc.) præsumponit, contrahentes ita voluisse, quod præsumptio fingit ita cautum. Et ideo respectu cautionis, quod scilicet pro cauto inter partes habeatur, dicitur (subiungit Soc.) vera fictio, sed respectu voluntatis sit præsumptio. Hæc opinio contradictionem quandam implicat. Inquit Soc. quod lex præsupponit, hoc præsuppositum deinde appellat Soc. præsumptionem. Et si lex præsumit in contrahentes egisse, non potest dici fictio, quæ præsupponit verè nil penitus actum.

Retinenda est itaque secunda illa opinio, quod sit præsumptio.

Mutuum pecuniam à scholari, à legato, & à milite susceptam, præsumi in causas scholasticas, legationis, & militiae impensam, ut eam pater restituere teneatur, & cesset Senatusconsultum Macedonia-num.

S V M M A R I V M.

Filio pecuniam mutuo susceptam in causam patris conuertente,

cessat Senatusconsultum Macedonia-num. Quamuis ab initio suo nomine mutuo suscepisset. num. 2.

3 Studiorum causa absens filius mutuum suscipiens pro quantitate, quam pater prestare solebat, non facit locum S. C. Maced. Idem in eo, qui legationis causa absit, num. 4.

5 Filius studiorum causa, vel legationis absens, mutuum susceptum in causam studiorum, vel legationis præsumitur conuertisse.

Hanc autem non esse præsumptionem iuris, & de iure. nu. 1. 1.

6 Mutuum suscipiens pater tempore penuriae, præsumitur in alimenta familiæ conuertisse.

7 Matrimonij onera maritus sustinens, præsumitur id ob dotem fecisse.

8 Mutuo dans filio studiorum, vel legationis causa absenti, repetit à patre illius.

Idque etiam si patre inuito mutuo datum sit. num. 9.

10 Filius fam. miles mutuum susceptum præsumitur in causam castri vertisse, & de ea tanquam paterfam. tenetur.

12 Filius fam. mercator de patris consensu, si pecuniam mutuo suscipit, negociationis id causa præsumitur facere.

P R A E S V M P T. LXVIII.

1 C Vm filius acceptam mutuo pecuniam in causam patris vertit, cessare S. C. Maced. respondit Celsus in l. sed Iulianus. §. proinde. ff. ad S. C. Maced. Nã (ut ille dixit) patri, non autem sibi mutuo accepit. Imò idè

2 est, quando ab initio suo nomine accepit, deinde in re patris vertit, sicuti idem Celsus subiunxit. Cessat etiam S. C. Maced. quando filius ipse studiorum causa absens mutuum pecuniam accepit, pro ea tamen quantitate, quam pater solebat subministrare, ut idem Celsus adiunxit ibi. in §. quod dicitur. Idem statuit Alexan. Severus in l. Macedoni in i. C. eo ad S. C. Maced. qui idè esse voluit, quædo filius absens causa legationis mutuum suscepit pecuniam. Est enim præsumptio, quod pater ipse non recussisset illi mutuo dari pecuniam ob prædictas causas, sicuti Alexander ipse coniecturam hanc facit.

3 Est etiam præsumptio, quod præsumitur filius ipse in causam studiorum & legationis, pecuniam ipsam venterit, quem admodum scripserunt Bart. in l. vlt. ff. ad S. C. Maced. & Socin. Sen. in conf. 16. num. 10. lib. 3. qui quidem Socin. respondit, quod quando pater mutuo accepit pecuniam tempore penuriae, præsumitur illam impendisse pro alimentis familiæ. Ita & Crau. in conf. 91. num. 5. secutus Bart. & Socin. respondit, maritum qui diu sustinuit onera matrimonij, præsumi id fecisse ob dotem, sine qua tot onera non sustinisset. Quocirca isti, qui mutuo

4 dedit præsumitur filio causa studiorum, vel legationis, ab ipso patre repetere poterit. Id quod intellexit gl. dicitur.

5 l. sed, & Iulianus, §. quod dicitur, etiam si patre ipso inuito, pecunia mutuo data fuit, & gloss. illam secuti sunt Bart. ibi, & Bal. Nouell. in tractatu de dote. par. 6. in prin. uil. 46. num. 1. Cessat etiam S. C. Macedonianum, quando

6 filius familias miles mutuo accepit pecuniam. Nã præsumitur in causam castrensem vertisse, & ob id tanquam paterfam. tenetur, l. vlt. in fi. C. ad S. C. Macedonia. Et hæc esse præsumptionem iuris, & de iure scripserunt Specian. tit. de præsum. §. species, nu. 5. & ibidem Io. Andr. in addit. in verbo in prædictis concord. vers. dicimus contra, & attigi supra in lib. 1. q. 60. in fin. Sed

7 verius existimo, non esse præsumptionem iuris, & de iure, cum lex non rejiciat contrariam probationem, quæ facillè fieri possit, probando pecuniam fuisse in aliam

8 causam versam. Prædictis accedit simile, quod si filius est mercator consensu patris, & mutuo suscipit pecuniam præsumitur mutuo accepisse causa negociationis, & mercaturæ. Ita Bart. in d. l. Macedonia. ubi Bald. & idem Bald. d. l. vlt. num. 6. C. ad S. C. Maced.

Mutuum

Mutuum vel depositum, an præsumatur, quando pecunia in sacculo alicui traditur?

S V M M A R I V M.

- 1 Pecunia in sacculo alicui tradita, præsumitur deposita. Idque cum maxime, ut si recipiens custodiret, dictum sit, num. 2. Aliud esse si concessus fuerit illius usus, num. 3.

P R A E S V M P T. LXIX.

Dubitari aliquando contingit, an mutuum, vel depositum præsumatur, quando alicui traditur pecunia in sacculo. Recepta est Doct. opinio præsumitur depositum. Ita Petrus & Cynus in l. incendium, C. si cert. pet. Angelus, Castr. & Alex. in l. cum quid, ff. eod. si cert. pet. & ibidem idem respondit Ruin. in consil. 108. nu. 2. lib. 1. Et hæc quidem præsumptio locum habet multo magis, quando præsumptio dicitur recipienti, quod eam custodiret. Cum proprie custodia cõueniat ipsi deposito, l. r. in princ. ff. depositi. Ita in specie Ruin. in d. consil. 108. nu. 1. qui declarat, non habere locum, quando recipienti præsumitur, iuxta l. Lucius, la. 1. & l. die sponsaliorum, §. r. ff. depositi. Mutuum etiam præsumitur, quando fuit actum, quod alia eiusdem generis posset restitui, vel esset apud mercatorem sub Cambijs. Ita respondit Bart. in consil. 144. num. 36. & 37. lib. 1.

Mutuum sub vsuris cuius gratia celebratum præsumatur?

S V M M A R I V M.

- 1 Mutuum datum sub vsuris gratia recipientis præsumitur. 2 L. si quis nec causam, ff. si cert. petat. declaratur. 3 Contractum præsumi factum gratia, & causa eius, qui rogauit fieri. 4 Ab eum præsumi factum causa & gratia eius, qui ex eo sentit commodum. 5 L. 2. §. tua & mea, ff. mandati, declaratur. 6 Gabellam pro mutuo soluere debet mutuatarius, non autem mutuans.

P R A E S V M P T. LXX.

Cum mutuum sub vsuris celebratur, dubitari solet cuius causa id factum præsumatur. Et recepta est sententia præsumi factum mutuum causa, & gratia recipientis. Ita gl. in l. si quis nec causam, ff. si cert. pet. quæ secuti sunt ibi Bartol. & reliqui, & communem testatur Dec. ibi. col. 1. ver. in gl. prima. & Purp. n. 20. Et ij quidem moti sunt text. d. l. si quis nec causam, qui tamen non probat. Cum ibi satis constaret animum mutuantis non fuisse dare mutuo. Est ergo credendum, quod mutuum fuerit factum rogante mutuatario, atq; ita eius causa. Nec repugnat, quod immo in eo casu videatur factum mutuum gratia vtriusque, ex quo recipiens indigebat illa pecunia, ut emeret prædia, ille verò mutuans habebat necesse proficisci, & deponere pecuniam. Nam respondetur ex sententia Decij, quod etsi ille mutuans habebat necesse proficisci & deponere pecuniam, non tamen necesse habebat deponere apud mutuatariu. Et propterea sua causa non mutauit. Secundò melius probatur sententia hæc eo argumento, quod contractus præsumitur factus gratia, & causa eius, qui rogauit, l. si gratuitam, §. r. ff. de præf. verbis. Porrò dubium non est, quin à communiter contingentibus argumento ducto, is qui mutuo suscipit, toget mutuante, Ergo causa & gratia mutuarij factum præsumitur mutuum. Tertiò

P R A E S V M P T. LXXI.

Vi absentis nomine alicui mutuo pecuniam dat, ipsi præsumitur donare non præsumitur. Ita Guliel. Cun. & Butrig. Castr. & Alex. in l. certi conditio. §. si nummos, ff. si cert. pet. Sal. in l. si absentis, C. eod. Socin. in d. §. nummos, nu. 6. & Dec. num. 8. & Purp. nu. 51. Et hæc quidem sententia probatur eo text. d. §. si nummos, ibi, vt nostro nomine creditor numeret futuro debitori nostro. Et accedit ratio, quod si donatio non præsumitur, quando alia coniectura sumi potest, l. cum de indebito, in princ. ff. de don. & copiose d. serui in commentarijs de Arbitr. iud. lib. 2. casu 88. col. 2. Porrò coniectura sumi hic potest, quod mutuans voluerit conficere absentis

accedit, quod factus præsumitur factus gratia, & gratia eius, qui sensit maiorem vtilitatem, & commodum, argumen. c. constitutus, de testibus, & sensit Bartol. in l. de pupillo, §. si quis ipsi prætori, num. 19. de oper. nou. nunc. Atqui mutuatarius maiorem vtilitatem sensit ex mutuo, quam mutuans ex vsuris, quia mutuatarius aliquid ex suis bonis potius venderet, quam sub vsuris mutuo acciperet. Est ergo præsumendum, quod eius causa, & gratia factum sit mutuum. Hæc opinio communis retinenda est, etsi Sal. in rubr. C. de rebus cred. col. 1. Bertach. in tract. de gabel. in 7. part. princip. num. 2. & Socin. Sen. in consil. 247. num. 2. lib. 2. senserunt, vt infra referam, mutuum sub vsuris præsumi factum causa & gratia mutuantis. Et primo quidem Sal. allegauit d. l. si quis nec causam, quæ fortè à sensu contrario posset induci, nempe quod si mutuans habuisset animum & propositum mutuandi, præsumeretur factum mutuum gratia ipsius mutuantis, ob vsuratum vtilitatem. Sed facile eniatur argumentum, quia etsi habuisset animum mutuandi, attamè ex parte mutuatarij adest præsumptio postulationis, & maior vtilitas, quæ, vt diximus, arguunt, eius causa factum mutuum. Secundò afferri potest text. l. rogasti, in princ. ff. si cert. pet. Verum responderi potest secundum Dec. in d. l. si quis nec causam, num. 4. in fi. Tertiò vrgere videtur text. l. 2. §. tua, & mea, ff. mand. tua, & mea, inquit Gaius, veluti si mandè tibi, vt sub vsuris crederes ei qui rem meam mutualetur. His visus est significare Gaius, mutuum sub vsuris factum censeri causa, & gratia vtriusque factum, non autem solius mutuatarij. Sed facile respondetur, id dici respectu mandati, quod dicitur causa mandantis, & mandatarij, non autem inter illum mandatarium, & mutuante, & eum cui mutuo datum fuit. His dubia redditur, & illa traditio Salic. Bertach. atque Socin. Sen. cum dixerunt, quod si statuto cautu sit, gabellam solui debere de debito, nec dicit statutum à quo mutuo facto sub vsuris, inquit Salic. soluere debet mutuans cum is vtilitatem, & emolumentum habeat. Est sanè dubia hæc traditio ex iam dictis: cum maius sit commodum, maiorque vtilitas mutuatarij, quam mutuantis. Quando verò in alijs contractibus censentur illi facti gratia vnius, vel amborum, explicat Bartol. in l. si vt certo, §. interdum, ff. commod. & in l. cum plures, ff. de lega. 3. qui & praxim articulandi docet.

Mutuans absentis nomine, an ipsi absentis donasse præsumatur?

S V M M A R I V M.

- 1 Mutuans absentis, non præsumitur donare. Nisi fortè quid modicum sit, num. 4. 2 Donatio, vbi alia coniectura sumi potest, nunquam præsumitur. 3 Negocium alterius nomine gerens, non præsumitur donare.

Vi absentis nomine alicui mutuo pecuniam dat, ipsi præsumitur donare non præsumitur. Ita Guliel. Cun. & Butrig. Castr. & Alex. in l. certi conditio. §. si nummos, ff. si cert. pet. Sal. in l. si absentis, C. eod. Socin. in d. §. nummos, nu. 6. & Dec. num. 8. & Purp. nu. 51. Et hæc quidem sententia probatur eo text. d. §. si nummos, ibi, vt nostro nomine creditor numeret futuro debitori nostro. Et accedit ratio, quod si donatio non præsumitur, quando alia coniectura sumi potest, l. cum de indebito, in princ. ff. de don. & copiose d. serui in commentarijs de Arbitr. iud. lib. 2. casu 88. col. 2. Porrò coniectura sumi hic potest, quod mutuans voluerit conficere absentis

sentis negotium, sicq; eius nomine & causa mutuo dare. & confert, quod præsumitur nomine alterius illi donare non præsumitur. Bart. & reliqui in l. quæ dotis, ff. sol. matr. Nec repugnat text. l. vlt. ff. de donat. quia præter Dec. interpretationem dicere possumus, quod ibi non erat dubitatio, an illa esset donatio, cum pro cõstanti præsupponeretur, donationem fuisse, sed dubitabatur, an esset perfecta, & irrevocabilis. Et respondit Sequola, perfectam fuisse donationem, cum debitor esset obligatus Labæoni, cuius nomine aua mutuam pecuniam ipsi debitori dederat.

Declaratur recepta hæc sententia, quod locum non habeat, quando pecunia mutuo data erat modica. Nam tunc donatio præsumitur. Ita declarat Alexand. in dict. §. si nummos, & ibi sequuntur Dec. num. 8. Purp. num. 51. & conferunt, quæ diximus supra hoc lib. in præsum. 34. cum explicauimus, qui contractus præsumatur celebratus, quando quis alicui dixit, sume tolle hæc pecuniam.

Satisfactio quam arrogator præstat de restituendis rebus arrogati, an præsumatur vel fingatur?

- 1 Arrogator de bonis arrogati restituendis satisfacere debet. Quia satisfactio omnia, lex eam pro interposita habet, num. 2. 3 Satisfactionem arrogatoris omnia, præsumptam censeri, iuris & de iure præsumptio, opinio Ioan. Andr. Fictam autem esse Bart. autumat, num. 4. Alij & verius, nec fictam esse, nec præsumptam, sed legem equitate suadente, actione hæc reddere, num. 5.

P R A E S V M P T. LXXII.

Cum aliquis in filium arrogat, satisfacere debet, se Carrogatione dissoluta, restituendum accepta ab arrogato, eis ad quos illa pertinebunt, l. non aliter, ff. de adopt. Caterum si omnia est promissio, atque satisfactio, lex f habet ac si fuisset interposita, l. his verbis, in fin. eod. tit. dum innuit omnia satisfactio dari actionem vtilè. Quæ sanè actio non redderetur nisi promissio, & satisfactio pro apposta haberetur. Caterum dubitari solet an lex præsumat, vel fingat stipulationem & satisfactio-nem hæc. Vna fuit opinio Io. Andr. in addit. ad Specul. in tit. de præsumpt. §. species, num. 5. in verb. prædictis concord. qui scripsit, hæc f esse præsumptionem iuris & de iure. Secunda fuit opinio, quod hæc f sit fictio. Ita Bart. in l. r. in princ. num. 3. ff. de verbor. obligat. & alij multi, quos recenset ibid. Soc. Iun. nu. 19. Tertia fuit opinio eorū, qui scripserunt, nec fingi nec præsumi satisfactio-nem, sed legem ipsam suadente æquitate quadam, actionem hæc reddere. Ita Aleciat. & Alba. quos commendat, & probat. Alber. Bologn. in commentarijs de verbor. obligat. cap. 29. num. 14. & verè idem sensit Socin. Iun. in dict. l. r. num. 21. & mihi magis probatur.

Præsumptio quantitate coniecturam facere, an res comprehendatur in emptione, & in diuisione significare etiam an contractus sit emptionis, vel locationis, vel emphyteusis, vel feudi?

- 1 Præsumptio quantitas rem, vel comprehensam, vel non comprehensam ostendit. 2 Valor rei coniecturam facit, an res in portione vnius ex fratri-

bus vel socijs diuidentibus contineatur. 3 Præsumptio quantitas locationem ab emphyteusi distinguit. Item feudum à locatione num. 4. Et locationem ab emptione, num. 5. 6 Prædia quæ & quot in locatione emphyteutica censentur, præsumptio indicat quantitas. 7 Prædia rustica an in emptione castri feudalis contineantur, indicio est præsumptio quantitas. Idem an contineatur iurisdictio, num. 8.

P R A E S V M P T. LXXIII.

Quantitas præsumptio coniecturam facit non mediocrem, ad cognoscendum, an in emptione, & venditione certa res contineatur. Cum enim quantitas ipsa conuenit, præsumitur res illa comprehensa, sicuti è contra, quando non adaptatur. Ita Bart. in l. cum tabernam, col. 1. ver. quod autem dixi, ff. de pign. & in l. semper in stipulationibus, & ibid. Dec. num. 6. ff. de reg. iur. Bal. in rub. C. de contrah. empt. num. 15. & idem in cap. literæ, nu. 7. de dilat. Alex. in consil. 26. nu. 5. lib. 4. in consil. 68. in fi. lib. 5. in consil. 22. in fi. lib. 6. & in consil. 14. in fin. lib. 7. Calcan. in consil. 43. col. 1. versic. tertio. Ias. in l. quominus, quæst. 20. ff. de sum. in l. 1. num. 4. C. de sum. trin. & fide cath. Antonius Burgos in cap. ad nostram, num. 51. de empt. & vendit. Dec. in consil. 43. in fin. & in consil. 347. col. vlt. ver. & hoc confirmatur. Neuz. in consil. 7. num. 3. & in consil. 38. num. 4. Afflic. in decis. 68. num. 4. Curt. Iun. in consil. 86. num. 2. Soc. Iun. in consil. 36. num. 11. lib. 3. & Crau. in consil. 234. col. 3. versic. 4. an aliquid. Did. lib. Pract. q. 63. nu. 3. versic. hæc verò.

Ita pariter dicimus valorem rei significare & coniecturamque facere an res contineatur in portione vnius ex fratribus, vel socijs, qui bona communia diuiserunt. Sic respondit Alex. in consil. 26. num. 4. lib. 4. & apertius docuit Socin. in l. r. in 4. notab. ff. de rebus dubijs, idè consil. 98. col. vlt. lib. 1. quem secuti sunt Curt. Iun. in consil. 86. num. 1. Crau. in consil. 310. num. 3. & Roland. à Valle in consil. 82. nu. 54. lib. 2.

Ita quoque ex quantitate præsumptio coniecturam facit ut an contractus sit locationis, vel emphyteusis, quia si magna est pensio, præsumitur locatio, si modica præsumitur emphyteusis, gl. in l. 1. §. ff. de superficie. quam singulariter ad rem hæc dixit Corset. in suo sing. in verbo contractus, incipit, contractus. Alex. in consil. 38. lib. 2. in consil. 89. n. 5. lib. 4. & in consil. 189. nu. 3. lib. 5. & Afflic. in decis. 62. nu. 9. & in decis. 80. in fin.

Ita etiam dicimus præsumptio quantitate declarare coniecturamque facere an sit contractus feudi, f vel locationis. Ruin. in consil. 50. nu. 18. lib. 3. Nat. in consil. 460. num. 13. Crau. in consil. 627. Rol. in consil. 82. num. 52. lib. 2. & Surd. in consil. 151. nu. 7. lib. 2.

Ita quoque dicimus præsumptio quantitate declarare, & præsumptionem facere, an contractus sit emptionis, & venditionis, vel conductionis, & locationis, vt tradunt Bar. & alij in l. ex conuentione, C. de pact. Ias. in consil. 84. col. 2. versic. 2. ex quantitate, lib. 3. Soc. Iun. in consil. 142. nu. 21. lib. 1. & in consil. 43. nu. 2. & nu. 8. lib. 2. Tiraq. in l. boves. §. hoc sermone, lim. 12. nu. 2. de verb. sign.

Sic etiam dicimus, quod ex præsumptio quantitate coniecturam sumimus, quæ & quot prædia censentur in locatione comprehensa. Ita Bal. in l. emptorem, nu. 9. C. locati, & conductionis, ita & Nat. in consil. 460. nu. 14. respodit, ex quantitate præsumptio cognosci, an prædia rustica sint comprehensa f in emptione castri feudalis, idem cõsult. Rol. in consil. 82. nu. 55. lib. 2.

Cõfert quod scripsit Barb. c. Rodulp. nu. 83. de refer. cum dixit, ex præsumptio quantitate duci coniecturam an in venditione castri contineatur etiam iurisdictio, & repetam infra in præsumpt. 97. nu. 47.